ЦЕНТРАЛЬНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

НАУКОЮ ПЕРЕМОЖЕМО!

THE CENTRAL RESEARCH INSTITUTE OF THE ARMED FORCES OF UKRANE

УПРАВЛІННЯ НАУКОВИМИ ПРОЄКТАМИ У НАУКОВИХ УСТАНОВАХ

Силабус навчальної дисципліни

Реквізити навчальної дисципліни	
Рівень вищої освіти	*Третій (освітньо-науковой)*
Галузь знань	*К Безпека та оборона*
Спеціальність	*К5 Військове управління (за видами збройних сил)*
Освітньо-наукова програма	*Військове управління (за видами збройних сил)*
Статус дисципліни	*Обов'язкова*
Форма навчання	*Очна (денна), заочна*
Рік підготовки, семестр	*1 рік, 1, 2 семестр*
Обсяг дисципліни	*3 кредити ЄКТС/90 год (лекційні заняття – 12 год., семінарські заняття – 14 год., екзамен – 4 год., СР – 60 год.)*
Семестровий контроль/ контрольні заходи	*Екзамен*
Мова викладання	*Українська*
Інформація про керівника курсу / викладачів	*Доктор військових наук, старший науковий співробітник* ***Максим Олександрович Кудрицький, kma_13@ukr.net***

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчання та результати навчання

Управління науковими проєктами – цілеспрямований процес планування, організації, координації, інформаційно-аналітичного забезпечення та контролю виконання наукових проєктів з метою досягнення визначених наукових результатів у встановлені строки та з використанням необхідних ресурсів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни "Управління науковими проєктами у наукових установах" є процеси планування, організації, інформаційно-аналітичного забезпечення та реалізації наукових проєктів, а також механізми управління науковими проєктами у сфері безпеки та оборони.

Мета викладання навчальної дисципліни "Управління науковими проєктами у

наукових установах” є формування у здобувачів вищої освіти практичних умінь та навичок управління науковими проєктами, організації їх реалізації, використання сучасних інформаційно-аналітичних систем, електронних баз даних та наукометричних ресурсів у процесі виконання наукових досліджень.

Відповідно до освітньо-наукової програми (далі – ОНП) після вивчення навчальної дисципліни здобувач має набути наступних **компетентностей**:

здатність розробляти проєкти та управляти ними.

здатність розв’язувати комплексні проблеми військового управління на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності;

здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері військового управління за видами збройних сил, інших військових формувань і правоохоронних органів та дотичних до них міждисциплінарних напрямах та суміжних галузей і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з військового управління;

здатність інтерпретувати результати проведених експериментів та брати участь у дискусіях із досвідченими науковцями в галузі військового управління стосовно наукового значення та потенційних наслідків отриманих результатів;

здатність до розроблення науково-обґрунтованих рекомендацій щодо здійснення та вдосконалення військового управління;

здатність застосовувати та удосконалювати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень, інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності у сфері військового управління за видами збройних сил, інших військових формувань і правоохоронних органів;

здатність здійснювати науково-педагогічну та/або наукову діяльність у вищій освіті у сфері військового управління за видами збройних сил, інших військових формувань і правоохоронних органів;

здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері військового управління, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

В результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувачі мають продемонструвати **програмні результати навчання** у відповідності до матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами конкретної освітньо-наукової програми, таким як:

вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми військового управління за видами збройних сил, інших військових формувань і правоохоронних органів державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у провідних фахових наукових виданнях;

планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з військового управління за видами збройних сил, інших військових формувань і правоохоронних органів та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням

сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми;

організовувати і здійснювати освітній процес у сфері військового управління за видами збройних сил, інших військових формувань і правоохоронних органів, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосовувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін;

розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми у сфері військового управління за видами збройних сил, інших військових формувань і правоохоронних органів з урахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів;

формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема результати емпіричних та теоретичних досліджень військового управління, комп'ютерне моделювання, наявні дані;

здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері військового управління, забезпечувати підготовку здобувачів на основі результатів власних досліджень, розробляти науково-методичне забезпечення та застосовувати сучасні освітні технології у професійній діяльності;

планувати, організовувати та виконувати наукові та прикладні дослідження і проєкти у сфері військового управління, забезпечувати їх наукове обґрунтування, супровід та оцінювання результатів.

2. Місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньо-науковою програмою

В структурно-логічний схемі ОНП третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти навчальна дисципліна "Управління науковими проєктами у наукових установах" входить до переліку обов'язкових дисциплін, спрямованих поглибити професійні знання та набути додаткових спеціальних професійних компетентностей.

Навчальна дисципліна викладається в 1-му (2-му) семестрі 1-го курсу навчання третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та не залежить від інших навчальних дисциплін в структурно-логічній схемі ОНП. Основою вивчення навчальної дисципліни є базові знання які здобувачі набувають у навчальних закладах вищої освіти другого (магістерського) освітнього рівня.

Дана навчальна дисципліна формує у здобувачів вищої освіти уміння та навички управління науковими проєктами, організації їх реалізації, використання сучасних інформаційно-аналітичних систем, електронних баз даних та наукометричних ресурсів у процесі виконання наукових досліджень.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Основи наукових проєктів.

Заняття 1. Поняття, сутність та особливості наукових проєктів.

Заняття 2. Класифікація та види наукових проєктів.

Заняття 3. Наукові проєкти у сфері безпеки та оборони.

Тема 2. Інформаційно-аналітичне забезпечення наукових проєктів.

Заняття 1. Організація інформаційно-аналітичного забезпечення наукових проєктів.

Заняття 2. Електронні бази даних та наукометричні ресурси у науковій діяльності.

Заняття 3. Робота з електронними базами даних та інформаційно-аналітичними ресурсами.

Тема 3. Планування та організація реалізації наукових проєктів.

Заняття 1. Життєвий цикл та етапи реалізації наукового проєкту

Заняття 2. Планування та організація виконання наукових проєктів.

Заняття 3. Розроблення структури та календарного плану наукового проєкту.

Тема 4. Особливості реалізації наукових проєктів у сфері безпеки та оборони.

Заняття 1. Особливості наукових проєктів у сфері безпеки та оборони.

Заняття 2. Організація реалізації наукових проєктів у сфері безпеки та оборони.

Заняття 3. Оцінювання результативності наукових проєктів у сфері безпеки та оборони.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для підготовки до лекційних, семінарських занять, самостійної роботи тощо використовується основні та допоміжні джерела. Література, яку треба використовувати для опанування дисципліни, опрацьовується самостійно із застосуванням інтернет-ресурсів, Google.

Основні джерела

Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність”.

Закон України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки”.

Закон України “Про інноваційну діяльність”.

Бушуєв С.Д., Бушуєва Н.С. Управління проєктами: основи професійних знань і система оцінки компетентності проєктних менеджерів. – К., 2010.

Керівництво з управління проєктами та програмами у сфері оборони / за ред. О.В. Туринського. – К., 2020.

Ковтуненко К.В. Управління науковими проєктами: навчальний посібник. – Одеса, 2021.

Мазур І.І., Шапіро В.Д. Управління проєктами. – К., 2014.

Тарасюк Г.М. Управління проєктами: навчальний посібник. – К., 2019.

Череп А.В. Управління проєктами: навчальний посібник. – К., 2018.

Project Management Institute. Керівництво до зводу знань з управління проєктами (PMBOK Guide). – 7-е вид. – 2021.

Допоміжні джерела

Биков В.Ю. Інформаційні технології в освіті і науці. – К., 2006.
Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. – К., 2008.
Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень. – К., 2006.
Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту. – К., 2003.
Мальцев В.С. Основи наукових досліджень. – К., 2011.
Пономаренко В.С. Інформаційні системи в управлінні проєктами. – Харків, 2012.
Сурмін Ю.П. Методологія наукових досліджень. – К., 2009.
Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. – К., 2005.

Інтернет-ресурси

Міністерство освіти і науки України // https://mon.gov.ua
Національний фонд досліджень України // https://nrfu.org.ua
Національна академія наук України // https://www.nas.gov.ua
Scopus Preview // https://www.scopus.com
Web of Science // https://www.webofscience.com
ORCID // https://orcid.org
Google Scholar // https://scholar.google.com
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського // http://www.nbuv.gov.ua

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1. Обсяг дисципліни і розподіл у годинах за формами організації освітньо-наукового процесу та видами навчальних занять

Вид навчальних занять	Розподіл за формами здобуття освіти, *годин*			
	Денна форма		Заочна форма	
	Аудиторні заняття	Самостійна робота	Аудиторні заняття	Самостійна робота
Лекційні	12	30	12	35
Семінарські (практичні)	14	30	4	35
Екзамен	4	0	4	0
Разом	30	60	20	70

5.2. Змістовний план вивчення навчальної дисципліни

№ з/п	Види навчальних занять, індивідуальні завдання та їх номери, контрольні заходи	Денна		Заочна		Номери семестрів, назва змістовного модуля (розділу), тем занять, навчальні питання.
		Аудиторних годин	Самостійна робота	Аудиторних годин	Самостійна робота	
Модуль 1		**Семестр 1**				
Змістовний модуль 1. Загальна характеристика наукових проєктів						
Тема 1. Основи наукових проєктів						
1	Лекція 1/1	2	5	2	6	**Заняття 1.** Поняття, сутність та особливості наукових проєктів. Самостійна робота. Підготувати есе на одну з тем: науковий проєкт як форма організації наукової діяльності; особливості наукових проєктів у сфері безпеки та оборони; роль наукових проєктів у розвитку військової науки.
2	Лекція 1/2	2	5	2	6	**Заняття 2.** Класифікація та види наукових проєктів. Самостійна робота. Підготувати есе на одну з тем: класифікаційні ознаки сучасних наукових проєктів у сфері безпеки та оборони; основні види наукових проєктів у сфері безпеки та оборони та їх характерні особливості
3	Семінарське заняття 1/3	2	5		5	**Заняття 3.** Наукові проєкти у сфері безпеки та оборони. Самостійна робота. Підготувати есе на одну з тем: основні напрями наукових проєктів у сфері безпеки та оборони наукові; проєкти у сфері безпеки та оборони.
Всього за тему		**6**	**15**	**4**	**17**	
Тема 2. Інформаційно-аналітичне забезпечення наукових проєктів						
4	Лекція 2/1	2	5	2	6	**Заняття 1.** Організація інформаційно-аналітичного забезпечення наукових проєктів. Самостійна робота. Підготувати есе щодо: основні складові інформаційно-аналітичного забезпечення наукових проєктів; особливості організації інформаційно-аналітичного забезпечення наукових проєктів у сфері безпеки та оборони.
5	Лекція 2/2	2	5	2	6	**Заняття 2.** Електронні бази даних та наукометричні ресурси у науковій діяльності. Самостійна робота. Підготувати есе щодо: міжнародні наукометричні бази даних у

						науковій діяльності; використання Scopus та Web of Science у наукових дослідженнях; ORCID та Google Scholar як інструменти наукової комунікації; наукометричні показники у системі оцінювання наукової діяльності.
6	Семінарське заняття 2/3	3	5		6	**Заняття 3.** Робота з електронними базами даних та інформаційно-аналітичними ресурсами. Самостійна робота. Підготувати есе щодо: пошук та аналіз наукової інформації у електронних базах даних; використання інформаційно-аналітичних ресурсів у науковій діяльності; цифрові технології у сфері наукових проєктів
Всього за тему		**7**	**15**	**4**	**18**	
Модуль 2		**Семестр 2**				
Змістовний модуль 2. Управління науковими проєктами						
Тема 3. Планування та організація реалізації наукових проєктів						
7	Лекція 3/1	2	5	2	6	**Заняття 1.** Життєвий цикл та етапи реалізації наукового проєкту. Самостійна робота. Підготувати есе щодо: основні етапи життєвого циклу наукового проєкту та їх особливості; зміст етапів реалізації наукового проєкту та їх взаємозв'язок.
8	Семінарське заняття 3/2	2	5	2	6	**Заняття 2.** Планування та організація виконання наукових проєктів. Самостійна робота. Підготувати есе щодо: основні етапи планування наукових проєктів та їх зміст; особливості організації виконання наукових проєктів у сфері безпеки та оборони
9	Практичне заняття 3/3	2	5	-	6	**Заняття 3.** Розроблення структури та календарного плану наукового проєкту. Самостійна робота. Підготувати календарний план виконання наукового проєкту та визначити послідовность основних заходів його реалізації
Всього за тему		**6**	**15**	**4**	**18**	
Тема 4. Особливості реалізації наукових проєктів у сфері безпеки та оборони						
10	Лекція 4/1	2	5	2	5	**Заняття 1.** Особливості наукових проєктів у сфері безпеки та оборони. Самостійна робота. Підготувати есе на одну з тем: наукові проєкти у сфері військового управління та їх особливості; роль наукових проєктів у розвитку спроможностей сил оборони; особливості реалізації наукових проєктів у сфері безпеки та оборони; прикладна спрямованість наукових проєктів у сфері безпеки та оборони.

11	Семінарське заняття 4/2	2	5	2	6	**Заняття 2.** Організація реалізації наукових проєктів у сфері безпеки та оборони. Самостійна робота. Підготувати есе на одну з тем: координація виконання наукових проєктів у сфері безпеки та оборони; взаємодія суб'єктів під час реалізації наукових проєктів у сфері безпеки та оборони;
12	Семінарське заняття 4/3	3	5	-	6	**Заняття 3.** Оцінювання результативності наукових проєктів у сфері безпеки та оборони. Самостійна робота. Підготувати есе на одну з тем: аналіз структури прикладного наукового проєкту у сфері безпеки та оборони; оцінювання результативності наукових проєктів у сфері безпеки та оборони; впровадження результатів наукових проєктів у діяльність органів військового управління; практичне значення наукових проєктів для розвитку спроможностей сил оборони; критерії оцінювання ефективності реалізації наукових проєктів у сфері безпеки та оборони.
Всього за тему		7	15	4	17	
Залік		4		4		
Разом		30	60	20	70	

5.3. Тематика індивідуальних завдань

1. Підготуйте есе на одну з тем:
науковий проєкт як форма організації наукової діяльності;
особливості наукових проєктів у сфері безпеки та оборони;
роль наукових проєктів у розвитку військової науки;
класифікація сучасних наукових проєктів;
особливості міждисциплінарних наукових досліджень;
організація наукової діяльності у наукових установах;
роль наукових установ у реалізації наукових проєктів;
наукове забезпечення військового управління;
особливості реалізації оборонних наукових досліджень;
наукові проєкти у системі розвитку спроможностей сил оборони.

2. Підготуйте аналітичне повідомлення на одну із запропонованих тем:
життєвий цикл наукового проєкту;
планування та організація виконання наукових проєктів;
ресурсне забезпечення наукових проєктів;
управління ризиками у процесі реалізації наукових проєктів;
організація взаємодії виконавців наукових досліджень;

особливості реалізації наукових проєктів у системі сил оборони;
впровадження результатів наукових досліджень у діяльність органів військового управління;
інформаційне забезпечення наукових проєктів;
інформаційно-аналітичні системи у науковій діяльності;
електронні бази даних та наукометричні ресурси у науковій діяльності.
При підготовці повідомлення використовуйте:
сучасні наукові джерела;
матеріали нормативно-правового забезпечення наукової діяльності;
наукометричні бази даних та інформаційно-аналітичні ресурси;
результати сучасних наукових досліджень у сфері безпеки та оборони.

Підготуйтеся до його представлення та обговорення.

3. Підготуйте практичне завдання на одну із запропонованих тем:
розроблення структури наукового проєкту;
підготовка календарного плану виконання наукового проєкту;
аналіз структури оборонного наукового проєкту;
пошук наукових джерел у міжнародних наукометричних базах даних;
аналіз наукової активності автора за допомогою google scholar та orcid;
формування переліку джерел для наукового дослідження за тематикою дисертаційної роботи;
використання інформаційно-аналітичних ресурсів у науковій діяльності;
аналіз результативності наукових досліджень за допомогою наукометричних показників.

При виконанні завдання використовуйте:
електронні бази даних;
інформаційно-аналітичні системи;
спеціалізоване програмне забезпечення;
матеріали наукових досліджень у сфері безпеки та оборони.

Підготуйтеся до представлення результатів виконаного завдання.

Політика та контроль

6.1. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Здобувачам рекомендується дотримуватись правил відвідування занять, поведінки на них та підготовки до них.

6.2. Правила відвідування занять

Відвідування лекцій та семінарських занять, а також відсутність на них, не оцінюється. Однак, здобувачам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для підготовки доповідей на семінарські заняття. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички.

6.3 Правила поведінки на заняттях

Опрацьовуючи навчальний матеріал навчальної дисципліни "Управління науковими проєктами у наукових установах" здобувачі:

на лекціях:

уважно слухають лектора та за потреби записують важливу інформацію, задають лектору уточнюючі запитання для отримання додаткової детальної інформації. Під час лекції допускається діалог між здобувачем і викладачем у формі питань і відповідей;

на семінарських заняттях:

роблять доповіді, демонструють презентації, висловлять власну думку з семінарських питань, беруть участь у дискусіях з проблемних питань курсу, виконують модульні контрольні роботи (далі – МКР). Робота здобувача на семінарських заняттях передбачає виголошення усних доповідей з певних питань семінару, доповнення доповідачів, участь у дискусіях й інтерактивних формах організації навчального заняття, надання відповідей на запитання, які були поставлені викладачем або здобувачами, виконання МКР.

Під час семінарських занять:

здобувачу дозволяється користуватися власними письмовим нотатками й конспектами. При цьому варто намагатися доповідати, доповнювати, висловлювати думку в усній формі, а не зачитувати текст з аркуша паперу;

викладач критично аналізує виголошені доповіді, коментує допущені помилки, відповідає на питання, пояснює складні або дискусійні питання, модерує дискусію під час обговорення семінарських питань.

Під час пошуку інформації в мережі Інтернет рекомендується дотримуватися базових правил інформаційної гігієни, використовувати надійні й перевірені джерела інформації та критично ставитися до сумнівних джерел інформації.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, планшетів, телефонів для реалізації навчальних. цілей.

6.4. Політика крайніх термінів та перескладань

Опрацьовування пропущеного лекційного матеріалу відбувається шляхом посиленої підготовки до семінарських занять. Пропущені семінарські заняття можна відпрацювати на консультаціях шляхом відповідей на питання пропущених

семінарів. Для перескладання пропущених модульних контрольних робіт або інших пропущених заходів здобувачу потрібно звернутися до викладача, який організує перескладання та відпрацювання у визначений ним термін.

Здобувач, який виконав відповідні пропущені контрольні заходи та відповів на питання викладача, отримуватиме відповідні бали до рейтингу, залежно від якості відповідей та виконання завдання.

6.5. Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у Кодексі академічної доброчесності Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України. Детальніше: https://crsi.mil.gov.ua.

7. Форми поточного і підсумкового контролю та засоби діагностики результатів навчання

Форми поточного контролю: семінарські заняття.

Форми підсумкового контролю: екзамен.

Результати вивчення навчальної дисципліни оцінюються за допомогою модульної контрольної роботи, яка складається з двох питань та одного завдання, наприклад:

1. Поняття, сутність, класифікація та види наукових проєктів.
2. Життєвий цикл та етапи реалізації наукового проєкту.
3. Розробити календарний план виконання наукового проєкту.

8. Критерії оцінювання результатів навчання

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань.

Рівень навчальних досягнень	100 бальна шкала	Критерії оцінювання досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
Відмінний	90 – 100	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших здобувачів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв’язання поставлених перед ним завдань
Дуже добре	80 – 89	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені

Рівень навчальних досягнень	100 бальна шкала	Критерії оцінювання досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практик	програмою; має стійкі навички виконання завдання
Добре	65 – 79	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Задовільно	50 – 64	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допущено суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладач
Незадовільно	1 – 49	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота ад'юнкта, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота ад'юнкта, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота ад'юнкта, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
	необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота ад'юнкта, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота ад'юнкта, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота ад'юнкта, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота ад'юнкта, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, наводить приклади, використовує обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота ад'юнкта, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань, наводить приклади, використовує обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота ад'юнкта, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, припускається суттєвих неточностей та помилок.
2 бали	Оцінюється робота ад'юнкта, який достатньо не володіє темою, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання теми, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота ад'юнкта, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, припускається суттєвих помилок, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота ад'юнкта, який не володіє темою та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи. Модульна контрольна робота оцінюється в межах від "0" до "30" балів за такими критеріями:

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів (28-30 балів)	Оцінюється робота ад'юнкта, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, наводить приклади, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали (21-27 балів)	Оцінюється робота ад'юнкта, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань, наводить приклади, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали (16-20 балів)	Оцінюється робота ад'юнкта, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, припускається суттєвих неточностей та помилок.
2 бали (0-15 балів)	Оцінюється робота ад'юнкта, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання тем, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Вивчення навчальної дисципліни завершується заліком, який виставляється на основі всіх виконаних здобувачем видів робіт, зазначених у Силабусі навчальної дисципліни.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Наукові працівники можуть вносити уточнення до змістовних модулів, рейтингової системи оцінювання та завдань до МКР та експрес-контролів відповідно до обраної здобувачами форми навчання та власних методичних напрацювань.

Силабус навчальної дисципліни:

Розроблено: Начальником науково-дослідного відділу – заступником начальника управління, *доктором військових наук, старшим науковим співробітником* ***Максимом Олександровичем Кудрицьким***.

Схвалено: Науковою радою ЦНДІ ЗС України (Протокол №5 від 27.05.2026 р.)